Beleidskader ‘Zon als teeltondersteunende voorziening’ West Betuwe

Inleiding teeltondersteunende voorzieningen.

Waarom worden TOV’s gebruikt:

1. Verlengen groeiseizoen;
2. Verhoging van de opbrengst;
3. Optimaal toepassen van nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen;
4. Verbetering arbeidsomstandigheden;
5. Bescherming tegen weersinvloeden (regen, hagel, zon), waardoor de kans op schade en daardoor laagwaardig product wordt verminderd/voorkomen.

Welke verschijningsvormen van TOV zijn er:

1. Hoogte: <1,50 m is laag;
2. Open of dicht: enkel als overkapping, of ook de voor-, achter- en zijwanden dicht (bijna een kas-idee);
3. Tijdelijkheid: permanent of tijdelijk. Dit heeft dan niet betrekking op de stellage, maar het afdekmateriaal (vaak plastic of netten/doek);
4. Materiaal: plastic, gaasdoek of hagelnet, licht doorlatende zonnepanelen.

Bij welke gewassen worden TOV’s toegepast:

1. Steenfruit (kersen, pruimen): nu vaak semi-permanent. Gewenste hoogte: 2,5-3,5 m.
2. Zachtfruit (bessen, frambozen, bramen): gewenste hoogte 2,5-3,5 m.
3. Aardbeien: gewenste hoogte: 2,5-3,5 m.
4. Hardfruit: gewenste hoogte: 6 m.

Doelen van het beleidskader

Samen met het Beleidskader grondgebonden zon West Betuwe bepaalt dit Beleidskader Zon als teeltondersteunende voorziening de opgave voor de opwek van duurzame energie met zon in deze raadsperiode. Het toestaan van deze vorm van duurzame opwek is een duidelijke wens van de meerderheid van de raad. Ook hier wordt gewerkt met aanwijsbeleid.

Aanwijsbeleid

De gemeenteraad heeft uitgesproken dat zij licht doorlatende zonnepanelen boven fruit, ondanks dat deze op gronden met een agrarische bestemming liggen, als teeltondersteunende voorziening (TOV) wel wil toestaan. Nu worden op veel plekken, met verschillende materialen en boven veel soorten fruit

(hard fruit, steenfruit en zacht fruit) teeltondersteunende voorzieningen (tijdelijk) toegepast. Maar omdat van het effect van zon boven (zacht) fruit op de teelt zelf, maar ook op het landschap nog weinig bekend is, wordt deze raadsperiode een beperkt aantal initiatieven toegestaan. Er zijn nu 2 initiatiefnemers die op 4 locaties in de gemeente deze TOV willen toepassen. Deze 4 locaties worden dan ook als gebied aangewezen waar deze vorm van TOV is toegestaan als pilot.
De gebieden voor zon als teeltondersteunende voorziening die worden aangewezen staan op de kaart die hoort bij het beleidskader grondgebonden zon.

Randvoorwaarden

Uiteraard gelden, net als bij de grondgebonden zonneparken, dezelfde voorwaarden;
Initiatieven zullen als eerste getoetst worden op een aantal aspecten die standaard verplicht zijn:

- 50 % eigenaarsschap van de omgeving vanaf de ontwikkelfase (dus risicodragend);
- Aantonen van haalbaarheid van de business case;
- Wet Bibob: aandacht voor de herkomst van de investeerder, waarbij Nederlands investeerders voorrang krijgen.
- Altijd goed ingepast in het landschap.
- Altijd in combinatie met meervoudig ruimtegebruik om te voorkomen dat na verloop van tijd (om wat voor reden dan ook) de teelt onder de zonnepanelen wordt verwijderd en alleen de 'teelt'ondersteunende voorziening over blijft.
- Een goede landschappelijk inpassing.

Andere zaken legt de gemeente op als randvoorwaarde aan elk initiatief. Dat zijn:

- De initiatiefnemer onderschrijft de 'Gedragscode zon op land' van de branche-organisatie Holland Solar en anderen (november 2019), en voldoet daar in zijn initiatief ook aan;
- Het initiatief betaalt een bijdrage van minimaal € 0,50/opgewekte MWh aan een Omgevingsfonds;
- Het zonnepark dient na afloop van de productieperiode volledig opgeruimd te worden en de bodem hersteld (denk aan fundering, opstallen, leidingwerk e.d.), inclusief financiële garantie daarvoor.

Landschap en ecologie.
Het project kan een (visueel) negatief effect hebben op het landschap, maar dit effect kan verzacht worden door bij de inpassing rekening te houden met de beleefbaarheid en karakteristiek van het landschap en van eventuele monumentale of karakteristieke bebouwing, c.q. maatregelen te nemen om deze elementen te versterken. Dit wordt beschreven in een verplicht landschappelijk inpassingsplan. Daarin wordt óók aangegeven welke onderdelen gehandhaafd zouden moeten blijven indien de zonnepanelen na verloop van tijd worden opgeruimd.
Het project kan ook een negatief ecologisch effect hebben, waaronder ook meegerekend het effect op de bodem (licht, water, verdichting), maar kan ook een ecologische meerwaarde hebben ten opzichte van de bestaande situatie. De aanwezige natuurwaarden en de te verwachten ecologische effecten worden beschreven in een natuuronderzoek (verplicht; de diepgravendheid van dit onderzoek mag locatie-afhankelijk variëren). Als uit dit onderzoek blijkt dat er negatieve ecologische effecten op kunnen treden, dan moeten deze negatieve effecten worden gecompenseerd. Dat hoeft niet per definitie op de locatie zelf, maar wel binnen de grenzen van West Betuwe.
Voor zover natuurlijke elementen worden geïntegreerd of toegevoegd, kunnen deze worden opgenomen in het landschappelijk inpassingsplan.

Vergunningprocedure.

Over het algemeen zijn teeltondersteunende voorzieningen nu in bestemmingsplannen opgenomen als een tijdelijke voorziening met een beperkte hoogte (vaak max. 2 m.). Bij het gebruik van licht doorlatende zonnepanelen is er uiteraard geen sprake van tijdelijkheid en wordt de constructie ook hoger. Om dit planologisch wel mogelijk te maken, zijn er verschillende routes mogelijk.
Met dit beleidskader met door de gemeenteraad aangewezen gebieden en vastgestelde (verplichte) criteria, denkt het College dat de verdere procedure vereenvoudigd en versneld kan worden.
Hiervoor is het wel nodig dat de raad instemt met een projectafwijkingsbesluit voor deze initiatieven.
Een projectafwijkingsbesluit heeft als bijkomend principieel voordeel dat het perceel zijn bestemming behoudt en na beëindiging (en opruiming) van het initiatief weer voor het oorspronkelijke gebruik beschikbaar komt. Zo wordt het permanent volbouwen van open ruimte voorkomen.
Het college vraagt de gemeenteraad tevens het mandaat voor de projectafwijkingsbesluiten over te dragen aan het College, door het afgeven een Verklaring van geen bedenkingen (VvgB). Daarbij zou als voorwaarde gesteld kunnen worden dat er voor het specifieke project geen significante zienswijzen zijn ingediend.

Gebiedsfonds en participatie.
Van elk gerealiseerd initiatief wordt een verplichte bijdrage gevraagd van minimaal € 0,50/MWh aan een Gebiedsfonds. Doel en werkwijze van dit fonds moet worden uitgewerkt, maar het ligt voor de hand om hierbij aansluiting te zoeken bij het Gebiedsfonds voor de windparken Deil en Avri.
In een (verplicht) participatieplan wordt beschreven hoe gewerkt is en/of nog gaat worden aan draagvlak/acceptatie en betrokkenheid van direct omwonenden en andere belanghebbenden, bijvoorbeeld bij ontwerp en inrichting van het zonnepark. Ook wordt beschreven hoe, indien relevant vanwege nabijheid of netinpassing, afstemming met andere initiatiefnemers voor zon of wind plaatsvindt.

Drinkwater- en grondwaterbeschermingsgebieden.
Vanwege de mogelijke uitspoeling van metalen is er door sommigen voor gepleit deze gebieden uit te sluiten voor zonneparken. Er is echter geen aanleiding om te veronderstellen, dat deze verontreiniging in een zonnepark groter zou zijn dan verontreiniging die bijvoorbeeld optreedt in de gangbare landbouw. Daarom worden hier geen extra eisen gesteld.

Evaluatie beleidskader.
Nog in de huidige raadsperiode zullen de effecten en ervaringen van deze vorm van duurzame opwek geëvalueerd worden, zodat een mogelijk volgend beleidskader aangepast kan worden voor de verdere opgave in de volgende raadsperiode.

In de aanwijsgebieden liggen de volgende initiatieven:

1. Zachtfruit, ca. 3,6 ha, maximale hoogte afhankelijk van de oriëntatie van de rijen 2,8-3,06 m;
2. Zachtfruit, op 2 locaties. Respectievelijk 2,5 en 3.1 ha. Maximale hoogte nog niet bekend, maar de verwachting is dezelfde hoogte als 1.

Beiden niet aan een dijk, of zicht vanaf een dijk.

V.b. Installatie boven zachtfruit (frambozen). Maximale hoogte ca. 3 m.